

Передмова

Цей посібник є першою україномовною систематичною практичною граматиною корейської мови, яка розрахована на осіб, що освоїли базовий нормативний курс сучасної корейської мови та бажають поглибити чи систематизувати свої знання. В основу матеріалу «Граматики» покладено, з одного боку, мову сучасної корейської преси та літератури, а з іншого боку, повсякденну розмовну мову з урахуванням найсуттєвіших стилістичних та діалектних особливостей. У кінці «Граматики» міститься додаток, який пропонує стислий опис відмінностей між літературним стандартом корейської мови у Республіці Корея та КНДР.

У процесі створення посібника автором у консультативних цілях використовувалися практично всі доступні на сьогоднішній день джерела з корейської мови, видані як у країнах СНД та Європи / США, так і в Республіці Корея та КНДР. Поряд із величезним досвідом викладацької діяльності це дозволило цілісно та структуровано описати складний комплекс граматичних явищ, об'єднаних під загальною назвою «ГраMATика корейської мови».

Автор узяв на себе сміливість запропонувати своїм читачам оригінальну граматичну концепцію, яка дещо відрізняється від традиційного трактування граматичних явищ, прийнятого у вітчизняній школі корезнавства. Це насамперед стосується деяких граматичних термінів, а також трактування певних граматичних явищ. Велика увага приділяється опису тих граматичних явищ корейської мови, які не знаходять прямих відповідників в українській або європейських мовах. Тоді ми вдається до ілюстративно-описового методу, що дозволяє розкрити сутність явища як такого замість спроб пошуку аналогій або паралелей зі спорідненими чи семантично наближеними явищами в інших мовах. У більшості ж моментів граматичний матеріал у цьому посібнику викладається згідно з класичним науковим трактуванням вітчизняної мовознавчої школи. Передбачається, що читачі є ознайомленими з базовими поняттями та термінологією лінгвістичної науки. Автор намагався сформулювати граматичні правила корейської мови у максимально доступний та стислий спосіб, але водночас уникаючи надмірних спрощень. У тих випадках, коли особливості вживання тієї чи іншої граматичної форми або конструкції є занадто складними, об'ємними чи дискусійними, ми обмежуємося описом лише найпоширеніших та найуживаніших, фундаментально-засадничих аспектів, оскільки формат розлогої наукової дискусії на сторінках суто практичного посібника з граматики виглядатиме щонайменше недоречним.

Книга призначається у першу чергу для студентів сходознавчих вузів та факультетів, аспірантів та викладачів, а також для найширшого кола читачів, які цікавляться корейською мовою.

Автор висловлює щирю вдячність своєму колезі та давньому другові, проф. Кім Хвасуну (김화순) з Пусанського університету іноземних мов (부산외국어대학교) у м. Пусан, Республіка Корея, за редагування прикладів корейською мовою та численні консультації щодо особливостей вживання тих чи інших граматичних одиниць, а також лектору з корейської мови Інституту мов світу Рурського університету м. Бохум (*Landesspracheninstitut (LSI) in der Ruhr-Universität Bochum*), Німеччина, асист.-проф. Пак Йонхо (박영호) за загальну редакцію та практичну апробацію матеріалів «Граматики». Відповідальність за будь-які неточності, невдалі моменти або інші огріхи чи недоречності цього посібника автор цілковито приймає на себе.

Генетичні зв'язки та типологічна характеристика корейської мови

Корейська мова умовно належить до алтайської мовної макросім'ї¹, до якої, крім неї, також відноситься японська мова (найближчий ступінь спорідненості), а також тюркські, монгольські та тунгусо-маньчжурські мови; приналежність трьох останніх груп до алтайської макросім'ї є загальноновизнаним науковим фактом, у той час як щодо корейської та японської мов серед дослідників існують розбіжності у поглядах (хоча більшість мовознавців все ж схиляються до теорії про більш близьку генетичну спорідненість японської та корейської мов між собою (у рамках окремої японо-корейської гілки) та більш далеку – з іншими алтайськими мовами)².

Спорідненість корейської мови з іншими мовами алтайської макросім'ї вважається більш обґрунтованою, оскільки між корейською, тюркськими та монгольськими мовами існує немало повних граматичних кореляцій, котрі разом реконструюються до спільної предкової форми³. Офіційна позиція корейських науковців як у Республіці Корея, так і у КНДР щодо такої спорідненості є негативною, оскільки вони вважають, що корейська мова зародилася саме на території Корейського півострова, є автохтонною для цієї території і не має підтверджених генетичних зв'язків із сучасними мовами⁴. Втім, така точка зору пояснюється не лінгвістичними, а суто політичними факторами.

Щодо японської мови, то вперше гіпотезу її приналежності до алтайської макросім'ї серйозно обґрунтував Рой Едрю Міллер⁵, а згодом С. А. Старостін запропонував глотохронологічну реконструкцію мовних зв'язків японської з іншими алтайськими мовами, яка була прийнята багатьма ученими⁶, але заради справедливості слід відзначити, що далеко не всі лінгвісти погоджуються із цією гіпотезою. Так, одна група опонентів вважає, що мав

¹ Stefan Georg, Peter A. Michalove, Alexis Manaster Ramer, Paul J. Sidwell. Telling general linguists about Altaic // *Journal of Linguistics*, Volume 35, Issue 1. — Cambridge, New York: Cambridge University Press, 1999. — p. 65-98.

² Баскаков Н. А. Алтайская семья языков и её изучение / Отв. ред. Е. А. Поцелуевский. — М.: Наука, 1981. — С. 13-16.

³ Iksop Lee, S. Robert Ramsey. *The Korean Language*. — New York: State University of New York Press, 2000. — p. 5-7.

⁴ Jae Jung Song. *The Korean Language: Structure, Use and Context*. — London, New York: Routledge, 2005. — p. 15.

⁵ Roy Andrew Miller. *Japanese and the Other Altaic Languages*. — Chicago: University of Chicago Press, 1971. — xviii, 331 p.

⁶ Старостин С. А. Алтайская проблема и происхождение японского языка. — М.: Наука, Гл. ред. вост. лит., 1991. — 296, [2] с.

місце суттєвий вплив давньокорейської мови на давньояпонську, тобто значна схожість між цими мовами пояснюється не стільки спільністю походження, скільки інтенсивними мовними контактами у давнину⁷. Інші ж наполягають на тому, що ніякої спорідненості взагалі не існує, а наявність численних паралелей у дієслівній морфології повинно трактуватись винятково як результат калькувань та запозичень західної давньояпонської мови із давньокорейської⁸ (у тому числі й завдяки масштабній міграції т.зв. *кікадзінів* – прибульців на Японські острови з території Кореї у 6 – 7 ст. н.е., які відіграли значну просвітницьку роль і мали великий вплив на формування японської державності та суспільства⁹), що свідчить про ареальну, але ніяк не генетичну близькість¹⁰. Нарешті, деякі лінгвісти звертають увагу на схожість японських граматичних структур з малайськими та роблять висновок про «гібридне походження» японської мови, котра включила до свого складу як алтайські, так і малайсько-полінезійські елементи¹¹.

Таким чином, хоча найсучасніші фундаментальні дослідження також ствердно відповідають на питання про генетичну спорідненість японської та корейської мови з тюркськими, монгольськими та тунгусо-маньчжурськими¹², у рамках цієї теорії й досі залишається багато суттєвих контраргументів та недосліджених «білих плям», а тому її правильніше було б вважати добре розробленою гіпотезою, ніж однозначно доведеною теорією.

Важливим «підпитанням» у питанні про належність японської та корейської мов до алтайської мовної макросім'ї є ступінь та характер їхнього генетичного взаємозв'язку (спорідненості) між собою.

Свого часу відомий дослідник Г. І. Рамстедт взагалі відкидав приналежність японської мови до алтайської мовної макросім'ї (в котру він включав тюркські, монгольські, тунгусо-маньчжурські мови та корейську

⁷ Иванов А. Ю. Влияние корейского языка на процесс формирования японского языка // Вестник Центра корееведческих исследований ДВГУ (Материалы международной научной конференции «100 лет корееведения в ДВГУ»). — Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 2000. — С. 52-60.

⁸ Alexander Vovin. *Koreo-Japonica: A Re-Evaluation of a Common Genetic Origin*. — Honolulu: University of Hawai'i Press, 2010. — p. 90-91.

⁹ Бойко Ю. О. Корейсько-японські мовні зв'язки V – X ст.: Історико-лінгвістичне дослідження: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. — К.: Ін-т сходознавства імені А. Кримського НАН України, 2009. — С. 12-14.

¹⁰ Alexander Vovin. *Koreo-Japonica: A Re-Evaluation of a Common Genetic Origin*. — Honolulu: University of Hawai'i Press, 2010. — p. 62.

¹¹ Поливанов Е. Д. К работе о музыкальной акцентуации в японском языке (в связи с малайскими) // Статьи по общему языкознанию / Сост. А. А. Леонтьев, под общ. руководством акад. Н. И. Конрада. — М.: Наука, Гл. ред. вост. лит., 1968. — С. 152.

¹² Martine Irma Robbeets. *Is Japanese Related to Korean, Tungusic, Mongolic and Turkic?* — Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2005. — p. 422.

мову¹³) та, відповідно, генетичне споріднення з корейською. З історичного погляду сучасні японська та корейська мова швидше за все сягають єдиного історичного предка, однак ця спорідненість є не прямою (лінійною), а опосередкованою. Хоча існує багато свідчень суттєвого мовного впливу корейської мови на японську (але не навпаки) у 5 – 10 ст. н.е., цей вплив в основному відбився на лексичному складі японської мови¹⁴, а отже пояснити дзеркальну схожість граматичної структури цих двох мов простими запозиченнями неможливо. З приводу «механізму спорідненості» японської та корейської мов нині існують дві гіпотези: японо-когурьоська гіпотеза та гіпотеза «Пуйо-Сілла».

Японо-когурьоська гіпотеза постулює тезу про спорідненість між японською мовою та мовою однієї з протокорейських держав – царства Когурьо (кор. 고구려, кит. 高句驪), що існувало з 1 по 7 ст. на півночі нинішньої Кореї та на півдні Маньчжурії. Ця гіпотеза була вперше запропонована японським дослідником Огура Сімпей¹⁵. Згідно з нею, предки японців, що заснували царство Ямато (яп. やまと, кит. 大和) у 3 – 4 ст. н.е., прибули до Японії з царства Пуйо (кор. 부여, кит. 扶餘) – предка царства Когурьо. Пізніше князі заснували також корейське царство Пекче (кор. 백제, кит. 百濟). У свою чергу, Пекче підтримувало тісні стосунки з Ямато. Сучасний американський лінгвіст Крістофер Беквіт припускає, що в той період японці все ще могли пам'ятати про спорідненість з іншими вихідцями з Пуйо. Беквіт реконструював близько 140 слів когурьоської мови, переважно стародавні топоніми, у котрих упізнаються морфеми, ймовірно споріднені з японською, зокрема, показник родового відмінка *no* і атрибутива *si*¹⁶, на основі чого робиться висновок про пряму спорідненість між корейською та японською мовами, причому мова Когурьо вважається предком саме японської, а не корейської мови¹⁷.

На противагу японо-когурьоській гіпотезі, ряд лінгвістів, зокрема Олександр Вовін та Джеймс Маршал Ангер, вважають когурьоську мову

¹³ Рамстедт Г. Й. Введение в алтайское языкознание: Морфология / Обработ. и изд. Пентти Аалто; пер. с нем. Л. С. Слоним; под ред. и с предисл. Н. А. Баскакова; примеч. Н. А. Баскакова и Г. Д. Санжеева. — М.: Изд-во иностр. лит., 1957. — С. 9-10.

¹⁴ Бойко Ю. О. Корейсько-японські мовні зв'язки V – X ст.: Історико-лінгвістичне дослідження: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. — К.: Ін-т сходознавства імені А. Кримського НАН України, 2009. — С. 24.

¹⁵ 小倉進平「朝鮮語と日本語」、臺北：院書治明、1934。— 63 ページ。

¹⁶ Christopher I. Beckwith. Koguryo: The Language of Japan's Continental Relatives: An Introduction to the Historical-Comparative Study of the Japanese-Koguryoic Languages with a Preliminary Description of Archaic Northeastern Middle Chinese / Second Edition. — Leiden, Boston: Brill, 2007. — p. 118-143.

¹⁷ Ibid., p. 236-249.

предком сучасної корейської^{18, 19}. На їхню думку, так звані «японоподібні» топоніми відносяться здебільшого до центральної частини Корейського півострова а, отже, відображають не когурьоську мову, а колишній субстрат, яким говорили аборигени центру та півдня Кореї. Пізніше було встановлено, що значна кількість «японоподібних» топонімів, а також числівників, виявлених на території царства Сілла (кор. 신라, кит. 新羅), були також поширені в південній частині Корейського півострова, тому вказані лінгвісти припустили, що колись предок японської мови був поширений на території Корейського півострова як субстрат корейської мов. Ангер припускає, що предки культури бронзової / залізної доби Яйой (яп. やよい, кит. 弥生) прийшли до Японії з центральної та південної Кореї. Ця гіпотеза ґрунтується на наступних аргументах: «японоподібні» топоніми не були виявлені ні в північній частині Корейського півострова, ні в південно-західній частині Маньчжурії, де знаходилися історичні царства Пуйо та Когурьо. Навпаки, корейські топоніми були рівномірно поширені на усій території Трьох корейських царств (кор. 삼국, кит. 三國; узагальнена назва давніх царств Когурьо, Пекче та Сілла, що існували з 1 ст. до н.е. до 7 ст.) від Маньчжурії до Корейського півострова. У написах когурьоською мовою траплялися морфеми, що мають аналогічні функції у сучасній корейській мові, наприклад, показник фінального предикату *ti* та називного відмінка *i*.

Таким чином, конкретний механізм генетичної спорідненості японської та корейської мов й досі залишається однозначно не встановленим, як і приналежність обох до алтайської мовної макросім'ї, хоча аргументів на користь цієї теорії є більше, ніж аргументів проти, а самі ці аргументи є переконливішими, ніж у опонентів. Найсерйознішим на сьогодні контраргументом проти генетичної спорідненості є відсутність схожості у лексичному складі японської та корейської мов та відсутність регулярних фонетичних відповідностей на кшталт германських (англ. *hand*, нім. *Hand*, нідерл. *hand*, швед. *hand*, дан. *hånd*, норв. *hånd*; англ. *apple*, нім. *Apfel*, нідерл. *appel*, швед. *äpple*, дан. *æbled*, норв. *eple*; англ. *white*, нім. *weiß*, нідерл. *wit*, швед. *vit*, дан. *hvid*, норв. *hvit* тощо) або романських (фр. *main*, ісп. *mano*, іт. *mano*, порт. *mão*, рум. *mână*; фр. *un*, ісп. *uno*, іт. *uno*, порт. *um*, рум. *unu*; фр. *mourir*, ісп. *morir*, іт. *morire*, порт. *morrer*, рум. *a muri* тощо). Схожість простежується переважно на синтаксичному рівні, а це, на думку критиків «алтайської теорії», свідчить про сильний вплив однієї мови на іншу в рамках єдиного географічного ареалу (знову-таки, подібно до того, як німецька мова перебуваючи у певний історичний період під сильним впливом латини,

¹⁸ Alexander Vovin. From Koguryō to T'amna: Slowly riding to the South with speakers of Proto-Korean // Korean Linguistics, Volume 15, Issue 2 (Jan. 2013). — Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2013. — p. 237-238.

¹⁹ J. Marshall Unger. The Role of Contact in the Origins of the Japanese and Korean Languages. — Honolulu: University of Hawai'i Press, 2009. — p. 87.

перейняла від неї невластивий германським мовам порядок слів у підрядних реченнях з присудком на останньому місці²⁰) внаслідок інтенсивних культурно-історичних контактів, ніж про спільних предків.

Втім, яким би не було пояснення подібностей між граматичною структурою цих двох мов, але ці подібності справді вражаючі: на рівні морфології та граматичних категорій їх можна назвати величезними, а на рівні синтаксису – й взагалі «дзеркальними».

З точки зору морфологічної структури обидві мови належать до аглютинативних, тобто граматичні форми й похідні слова у них утворюються додаванням однозначних афіксів до незмінюваних основ слів. Це характерно як для дієслівної (утворення часових, видових, модальних та ін. форм), так і для ад'єктивної та іменної (утворення відмінкових форм) морфології. У корейській мові спостерігаються залишки сингармонізму, котрі проявляються, наприклад, у наявності у багатьох афіксів двох форм – для вокалічних та консонантних основ, – а у японській мові цього немає.

В обох мовах відсутні спеціальні граматичні форми нереального умовного способу (речення з «якщо» і «якщо б» граматично ідентичні), а нереальне умовне значення виражається лексично (спеціальними прислівниками) або контекстуально. Немає в японській та корейській мовах і спеціальних модальних дієслів, відтінки модальності виражаються численними аналітичними конструкціями.

Майже однаковими є й граматичні категорії дієслів, у тому числі розмаїття видових, дієприслівникових, модальних та ін. форм, а також наявність таких специфічних граматичних категорій, як категорія ввічливості, категорія напрямку дії та гендерно-вікові відмінності у мовленні. Втім, іноді спостерігається ситуація т.зв. «нерівномірного узусу», коли певна граматична форма існує в обох мовах, має в обох мовах однакове значення, але в одній мові вживається частіше, а в іншій – рідше. Наприклад, форма тривалого часу в японській (~て / ~でいる) та корейській (~고 있다) мовах є синонімічною за граматичним значенням, але в японській мові вона статистично вживається на 60%²¹, а то й на всі 70%²² частіше, ніж в корейській

Водночас існують хоча й нечисленні, проте суттєві відмінності: наприклад, у японській мові є два граматичні часи (теперішньо-майбутній та минулий), а у корейській – три (майбутній, теперішній та минулий); корейська система ввічливості є дещо багатоплановішою у порівнянні з

²⁰ Peter von Polenz. Geschichte der deutschen Sprache / erw. Neubearb. d. früheren Darst. von Hans Sperber. — Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1978. — S. 92-99.

²¹ Мазур Ю. Н. Аналогия в образовании ряда аналитических форм корейского и японского языков // Вопросы японской филологии. Вып. 5. / Отв. ред.: И. В. Головин, В. С. Гривнин. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. — С. 48-54.

²² Гусева Е. К. Система видов в современном корейском языке / Отв. ред. Н. А. Сыромятников. — М.: Изд-во вост. лит., 1961. — С. 34.

японською у тому, що стосується кількості дієслівних закінчень та гонорифічних іменників²³, але поступається японській за кількістю особових займенників та гонорифічних суфіксів. Відрізняється й парадигма відмінювання дієслів за основами (кореневими формами), як і кількість та семантика цих основ, але загальний принцип відмінювання шляхом утворення саме кореневих основ, а не шляхом застосування закінчень-флексій, залишається спільним. У японській мові існує окремих клас зв'язок як частина мови (です、だ、である тощо), котрі позначають ідею буття / існування («бути кимось / чимось»), а у корейській мові цю функцію виконують спеціальні дієслова (이다, 아니다 тощо). В обох мовах існують спеціальні граматичні форми пасиву та каузативу, але у корейській мові вони утворюються морфологічно (за допомогою морфем-інфіксів), а у японській – синтетично та використовуються менш широко, ніж у корейській²⁴.

Спільною типовою рисою словотвору японської та корейської мови є майже необмежена продуктивність моделі вербалізації іменників (перетворення їх на дієслова з відповідним змістом) з питоного чи китайського прошарку лексики за допомогою службового дієслова зі значенням «робити» (яп. *する*, кор. *하다*)²⁵.

З точки зору синтаксису обидві мови характеризуються типовим для алтайських аглутинативних мов «рамковим» порядком слів SOV²⁶: об'єкт дії знаходиться між підметом та присудком, підмет може мінятися місцем з обставиною часу, непрямий додаток передує прямому, а присудок завжди стоїть на останньому місці у реченні:

	<i>Підмет</i>	<i>Непрямий додаток</i>	<i>Прямий додаток</i>	<i>Присудок</i>
яп.	彼は	私に	逸話を	言った。
кор.	그는	나에게	일화를	말했다.
	Він	мені	анекдот	розповів.

Морфосинтаксичний рівень обох мов характеризується об'єктивною неможливістю однозначного розмежування слова і словосполучення як через аглутинативний тип формоутворення в означених мовах, так і через

²³ Sang-Yi O-Rauch. *Praktische Grammatik der koreanischen Sprache*. — Hamburg: Helmut Buske Verlag, 2017. — S. 37-38.

²⁴ André Fabre. *Comparaison typologique du japonais et du coréen // Langages: Revue trimestrielle*, 16e année, n°68, 1982: *La linguistique japonaise / sous la direction de André Włodarczyk*. — Paris: Éditions Larousse, 1982. — p. 117-119.

²⁵ 松本隆「韓国語から見えてくる日本語：韓流日本語鍛錬法」、東京：スリーエーネットワーク、2008。— ページ 43。

²⁶ Bruno Lewin. *Abriss der japanischen Grammatik auf der Grundlage der klassischen Schriftsprache / 5., unveränderte Auflage*. — Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2003. — S. 10.

існування істотного шару «проміжний одиниць» – т. зв. стійких граматичних конструкцій (СГК), що знаходяться на межі власне слова, службової морфеми та словосполучення²⁷.

І у японській, і у корейській мові існує поділ форм присудків на заключні та незаклучні (серединні), котрі відрізняються одна від одної не лише синтаксичною функцією, а й морфологічною будовою²⁸, а також поділ підметів на тематичні (відома інформація) та рематичні (нова інформація про тему)²⁹.

Дискусійним залишається питання про природу словозчеплень на кшталт 한국 민족 «корейський народ», 日本列島 にほんれいとう «японський архіпелаг» тощо, у яких перший компонент уточнює, конкретизує значення другого³⁰. Такі зчеплення поєднують деякі ознаки складних слів з ознаками словосполучень³¹ і віднести їх однозначно до складних слів чи до словосполучень (сполучень двох простих слів) неможливо.

Як вже згадувалось раніше, базовий порядок слів – SOV (скор. від англ. *Subject-Object-Verb*), однак у рамках даної парадигми порядок слів можна назвати відносно вільним, а основні правила словопорядку зводяться до наступного: а) суворо фіксованою є позиція присудка (у кінці речення) та означення (перед означуваним словом); б) підмет, додаток та обставина розташовуються перед присудком, але їхня позиція є відносно вільною³². На порядок словорозташування впливають ряд факторів: семантичні, синтаксичні, морфологічні, характер об'єкта опису, а також правила, пов'язані з актуальним членуванням речення³³.

²⁷ Peter Sells. Korean and Japanese Morphology from a Lexical Perspective // Linguistic Inquiry, Vol. 26, No. 2 (Spring, 1995). — Cambridge (MA): The MIT Press, 1995. — p. 277-325.

²⁸ 高木丈也「日本語と韓国語の談話におけるいわゆる「中途終了発語文」の出現とその機能」// 社会言語科学、第15巻、第1号、2012年9月、東京：社会言語科学会、2012。— ページ 89-101.

²⁹ 조은숙 「한국어와 일본어의 인지 언어학적 대조 연구」, 서울: 인문사, 2008. — 페이지 152.

³⁰ Мазур Ю. Н. Структура слова в корейском языке // Корейский язык: Сборник статей / ред. колл.: д-р филол. наук Б. К. Пашков (отв. ред.), канд. филол. наук Ф. З. Ким, Ю. Н. Мазур и Ф. В. Мальков. — М.: Изд-во вост. лит., 1961. — С. 123.

³¹ Пашковский А. А. Слитные именные словосочетания в японском языке // Японский язык: Сборник статей / Отв. ред. И. Ф. Вардоль. — М.: Изд-во вост. лит., 1963. — С. 7.

³² Рудницкая Е. Л. Спорные вопросы корейской грамматики: Теоретические проблемы и методы их решения / Отв. ред. д.ф.н., чл.-корр. РАН В. М. Алпатов. — М.: Вост. лит., 2010. — С. 86.

³³ Басс И. И. Порядок слов в японском предложении // Вестник СПбГУ. Сер. 9. Филология. Востоковедение. Журналистика. — Вып. 2., Ч. II, 2007. — СПб.: Изд-во СПбГУ, 2007. — С. 93.

Підрядні речення, за винятком означальних, при звичайному порядку слів (тобто за відсутності інверсії) передують головному³⁴. Підмет підрядного речення стоїть у називному рематичному відмінку (яп. が, кор. 이 / 가), а підмет підрядного означального речення – також у родовому відмінку (яп. の, кор. 의), за винятком випадків, коли все речення загалом виражає зіставлення³⁵. Підрядні речення можуть оформлюватися відмінковими показниками (наприклад, яп. は; кор. 은 / 는, яп. が; кор. 이 / 가, яп. を; кор. 을 / 를 після підрядних у ролі підмета чи додатка або ж яп. こ; кор. 예, яп. は; кор. 은 / 는 після підрядних часу), виходячи з чого з чого деякі японські та корейські лінгвісти вводять поняття відмінювання підрядних речень^{36, 37}, що є частково вірним, якщо врахувати, що японське / корейське підрядне речення в цілому можна розглядати як певний складений член речення, «довге аглютинативне слово»³⁸.

Алтайська гіпотеза в частині прямої етимологічної спорідненості японської та корейської мов є однією з загальноприйнятих в академічному співтоваристві Заходу та Японії, у той час як в обох корейських державах вона не просто «не користується популярністю», а й часто прямо спростовується суто з політичних (або, правильніше сказати, політико-ідеологічних) міркувань. Особливо вороже налаштовані до неї офіційні кола КНДР, де вважається, що корейська мова, по-перше, взагалі не має жодних родичів та є повним ізолятом (цю точку зору у 60-70 роках 20 ст. неодноразово висловлював особисто Кім Ир Сен), а по-друге, є абсолютним автохтоном, тобто сформувалася на території саме Корейського півострова, а точніше, північної його частини. Згідно з офіційною північнокорейською ідеологією, корейська мова була кодифікована ще у часи королівства Когурьо і не має жодного стосунку до японської. Оскільки сьгоднішній північнокорейський режим позиціонує себе як певного «духовного спадкоємця» саме Когурьо (найвоювничішої та наймогутнішої стародавньої корейської держави зі столицею в Пхеньяні), а Японію та японців – як споконвічного запеклого ворога й загарбника³⁹, то будь-яка теорія про спорідненість і тим більше про прото-японський характер мови (та нації) у

³⁴ Natsuko Tsujimura. An Introduction to Japanese Linguistics. — 3rd edition. — Chichester: John Wiley & Sons, 2014. — p. 311.

³⁵ Jin-Mieung Li. Grammaire du coréen. — Tome 1. Hankül (alphabet coréen), phonétique, syntaxe, mots variables (verbes), suffixes fonctionnels. — Paris: P.A.F., 1985. — p. 54-55.

³⁶ 青木博史「日本語の構造変化と文法化」、東京：ひつじ書房、2007。 — ページ 120-123.

³⁷ 장숙인 「한국어 격조사」 서울: 박이정, 2013. — 페이지 59.

³⁸ Bernard Saint-Jacques. Analyse structurale de la syntaxe du japonais moderne. — Tokyo, Paris: Salesian Press / Lib. Klincksieck, 1966. — p. 43.

³⁹ Акуленко В. С. Теория этногенеза корейцев в работах учёных Республики Корея и КНДР: Дисс ... канд. истор. наук. — М.: ИВ РАН, 2019. — С. 59-63.

Когурьо вважається ідеологічною диверсією і тягне за собою кримінальну відповідальність. Втім, офіційна Південна Корея також не в захваті від цієї гіпотези: аргументи на користь спільного коріння з японською мовою в Республіці Корея публікують (та визнають) лише в спеціалізованих лінгвістичних та історичних виданнях⁴⁰, у той час як у науково-популярній літературі і навіть у підручниках для шкіл вона відкидається як «японські вигадки колоніальної епохи з метою асиміляції корейської нації»⁴¹.

Історичний розвиток японської та корейської як окремих мов також має низку спільних рис, хоча багато в чому й відрізняється, що пояснюється відмінностями в становищі у відповідних суспільствах та неоднаковим характером функціонування цих мов до середини 20 століття (корейська мова отримала статус державної лише після поразки Японської імперії у Другій світовій війні у серпні 1945 року, у той час як японська мова набула офіційного статусу ще у 1870-ті роки⁴²). Так, до початку реставрації Мейдзі (1868 р.) функцію державної мови та мови літературної творчості у Японії виконувала класична японська мова *бунго* (яп. 文語, букв.: «писемна мова»), «законсервована» літературна мова періоду Хейан (794 – 1185 рр.)⁴³, котра протиставлялась розмовній мові *кого* (яп. 口語, букв.: «усна мова»), тобто власне сучасній японській мові. У Кореї до 1910 року функція державної та літературної мови була закріплена за мовою ханмун (кор. 한문 / 漢文, поверхнево корейзована форма класичної писемної китайської мови *веньянь*⁴⁴), а з 1910 до 1945 року – за японською мовою.

Сучасні стандартні варіанти обох мов були кодифіковані у середині 20 століття: у Японії – після 1945 року шляхом фактичної відмови від бунго, спрощення системи письма, перегляду активних одиниць рекомендованого слововжитку та демократизації вживання певних граматичних моделей⁴⁵ (недотримання цих спрощень згодом почало сприйматись як «ознака імперської мови» та навіть «мовний мілітаризм»), а у Кореї – внаслідок поділу країни на дві держави та, відповідно, формування двох різновидів

⁴⁰ Bruno Lewin. Japanese and Korean: The Problems and History of a Linguistic Comparison // The Journal of Japanese Studies, Vol. 2, No. 2 (Summer, 1976). — Seattle: The Society for Japanese Studies / University of Washington, 1976. — p. 389-412.

⁴¹ 임지현 「근대 한국, “제국” 과 “민족”의 교차로」 서울: 책과함께, 2011. — 페이지 87.

⁴² Kai Vogelsang. China und Japan: Zwei Reiche unter einem Himmel: Eine Geschichte der sino-japanischen Kulturbeziehungen. — Stuttgart: Kröner Verlag, 2020. — S. 264.

⁴³ Nicolas Tranter. Classical Japanese (Chapter 8) // The Languages of Japan and Korea / Edited by Nicolas Tranter. — London, New York: Routledge, 2012. — p. 212.

⁴⁴ Nam Pung-hyun. Old Korean (Chapter 3) // The Languages of Japan and Korea / Edited by Nicolas Tranter. — London, New York: Routledge, 2012. — p. 41-42.

⁴⁵ Bjarke Frellesvig. A History of the Japanese Language. — Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2010. — p. 404-412.

літературної мови – *пхьоджунмаль* (표준말, букв.: «стандартна мова»; кодифікована ще у 1933 році, але не отримала тоді державного статусу) з опорною сеульською говіркою центрального діалекту у Республіці Корея та *мухвао* (문화어, букв.: «культурна мова»; офіційно введена у 1966 році) на базі пхеньянської говірки у КНДР з певними фонетичними, пунктуаційними, лексичними та, меншою мірою, граматичними розбіжностями⁴⁶.

Отже, японська та корейська мова – типологічні близнюки із дзеркальною подібністю на рівні семантики морфологічних одиниць й типології синтаксичних структур та, швидше за все, найближчі родичі. Додаткової схожості цим мовам додає величезний прошарок лексики (переважно наукових, технічних, юридичних, суспільних та ін. термінів, стилістично високих літературних лексем тощо), запозиченої з китайської мови (у японській мові кількість китайських слів складає приблизно 45-50%, а у корейській - перевищує 60%), котрі в обох мовах (як і, власне, в китайській) записуються однаковими ієрогліфами⁴⁷ та, внаслідок походження цих слів з одного джерела, більш-менш схоже вимовляються.

Безумовно, однозначне наукове підтвердження алтайської гіпотези – справа майбутніх серйозних досліджень, якщо таке підтвердження взагалі може відбутися, зважаючи на відсутність зв'язних текстів прото-японською та прото-корейською мовами і той факт, що будь-яка мовна реконструкція неминуче містить суттєвий елемент умовності, а тому не може вважатися стовідсотково надійним доказом. Однак на сьогодні, враховуючи колосальний ступінь структурної схожості між мовами, що описуються, ця гіпотеза видається лінгвістичному співтовариству найбільш ймовірною, а вищезгадана структурна схожість якраз і служить одним з основних непрямих аргументів на користь алтайської гіпотези, позаяк подібну «граматичну дзеркальність» неможливо пояснити виключно взаємовпливом та інтенсивними контактами між носіями цих мов у межах спільного ареалу, нехай навіть дуже довготривалими⁴⁸ (чомусь аналогічна багатосотрічна інтенсивна ареальна взаємодія з китайською мовою не вплинула на граматичний устрій цих трьох мов та не «перетворила» китайську мову на аглутинативну або японську та корейську мови – на ізолюючі). Не можна скидати з рахунків і т.зв. конвергентну гіпотезу, згідно з якою японська – мова змішаного типу, де ще у глибоку давнину (доба Дзьомон) були схрещені мови двох (ностратичної і австро-тайсько-австразійської) макросімей, а

⁴⁶ Ki-Moon Lee, S. Robert Ramsey. A History of the Korean Language. — Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2011. — p. 291-292.

⁴⁷ Blin Raoul et Tamba Irène. Géo-linguistique du coréen et du japonais // Faits de langues, N° 17: Coréen-japonais / sous la direction de Raoul Blin et Irène Tamba. — Gap, Paris: Ophrys, 2001. — p. 15-16.

⁴⁸ Roy Andrew Miller. Languages and History: Japanese, Korean, and Altaic. — Hong Kong, Bangkok: Orchid Press, 2006. — p. 19.

пізніше й мови третьої, сино-тибетської макросім'ї – китайської⁴⁹, але ця теорія не пояснює причину структурно-граматичної схожості між японською та корейською мовами, а навпаки, концентрує свою увагу виключно на лексиці та дослідженні етимології (причому безсистемному) деяких морфем. Втім, конвергентна теорія видається цілком справедливою щодо фонетики японської мови, яка у давнину належала до полінезійського типу, але з часом зазнала видозмін і «алтаїзувалася» під впливом корейської мови⁵⁰.

У випадку, якщо за мету ставиться суто практичне оволодіння японською та / чи корейською мовою, а не їх глибоке теоретичне дослідження, то з дидактичних міркувань вважається розумним виходити з певного спрощення питання, що дискутується, і умовно прийняти версію про етимологічну близькість, функціональну подобу морфологічних одиниць і дзеркальну паралельність синтаксичних структур (через можливість використання прямих аналогій), оскільки це значно полегшуватиме, наприклад, одночасне вивчення двох мов, а також вивчення однієї мови після іншої.

⁴⁹ Бондар О. І. Японська мова як наслідок взаємодії мов ностратичної і австротайсько-австронезійської макросімей // Мовознавство: науково-теоретичний журнал Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України та Українського мовно-інформаційного фонду НАН України. — № 6 (листопад-грудень), 2012. — К.: Академперіодика, 2012. — С. 62.

⁵⁰ Reiko Shimamori. Grammaire japonaise systématique. Vol. I. — 2ème éd revue et augmentée. — Paris: Librairie d'Amérique et d'Orient Jean Maisonneuve, 2000. — p. 1.

1. Загальні граматичні особливості корейської мови

1.1. Порядок слів та структура речення

Корейське речення характеризується суворим порядком слів, який в жодному разі не можна змінювати. Порядок слів у корейській мові належить до типу SOV (Subject-Object-Verb), тобто підмет завжди займає перше місце, а присудок – останнє місце у реченні (після присудка не може стояти нічого, окрім службових часток, які не є членами речення), додаток та обставина передують присудкові, а означення завжди стоїть перед означуваним словом. Ця структура речення є фіксованою та не залежить від комунікативного типу висловлювання (ствердження, заперечення, питання, наказ, заклик тощо).

Підмет	Додаток		Присудок
	Означення	Означуваний член	
저는	우크라이나	학생	입니다.
Я	українським	студентом	є.
김선생님도	학생		입니까?
Пан Кім теж	студентом		є?
이것은	중국어	신문(이)	아닙니다.
Це	китайською мовою	газета	не є.

Усі члени речення, окрім присудка, можуть випускатися. Якщо із контексту зрозуміло, про що або про кого йдеться, то підмет, виражений займенником чи іменником, переважно випускається: 회사원입니다. «[Я –] співробітник фірми», 한국어 신문입니다. «[Це –] газета корейською мовою» тощо. В аналогічних випадках випускатися може й означуваний член речення, але показник означення – маркер родового відмінку 의 – при цьому зберігається: 그것은 김선생님의입니다. «Це – учителя Кіма».

Обставини часу («сьогодні», «завтра», «зараз» тощо) можуть як йти після підмета, так і передувати йому, а також займати його місце. Іншими словами, позиція обставини – відносно гнучка та залежить від того, на який член речення мовець прагне зробити смисловий наголос: на підмет чи обставину (і на яку саме обставину за наявності двох). Крім того, за необхідності його емпатичного виділення на перше місце у реченні може ставитись і додаток

Порівняйте синтаксичні структури наступних речень:

<i>Підмет</i>	<i>Додаток</i>	<i>Присудок</i>
수미가	책을	읽어요.
Сумі	книжку	читає.

<i>Додаток</i>	<i>Підмет</i>	<i>Присудок</i>
책을	수미가	읽어요.
Книжку	Сумі	читає.

<i>Обст. часу</i>	<i>Підмет</i>	<i>Додаток</i>	<i>Присудок</i>
지금	수미가	책을	읽어요.
Зараз	Сумі	книжку	читає.

<i>Обст. місця</i>	<i>Підмет</i>	<i>Обст. часу</i>	<i>Додаток</i>	<i>Присудок</i>
도서관에서	수미가	지금	책을	읽어요.
У бібліотеці	Сумі	зараз	книжку	читає.

1.2. Комунікативні типи речень та стилі мовлення

У корейській мові виділяється чотири комунікативних типи речень (розповідні (з двома підтипами: стверджувальні та заперечні), питальні, спонукальні та гортативні закличні), які корелюються з п'ятиступінчатою ієрархічною системою стилів мовлення. Формальне вираження стилю мовлення є обов'язковою граматичною категорією, яка вказує на характер взаємин між мовцем та співрозмовником у зв'язку з віком, соціальним статусом, близькістю знайомства та особливостями комунікативної ситуації. Від комунікативного типу речення та стилю мовлення залежить вибір конкретної граматичної форми заключного присудка. П'ять стилів мовлення поділяються на *неформальні стилі* (1-й, 2-й та 3-й рівні, 비존대어 / 비존댓말, букв.: «неввічлива мова») та *формальні стилі* (4-й та 5-й рівні, 존대어 / 존댓말, букв.: «ввічлива мова»); останні використовуються для висловлення поваги та шанобливості по відношенню до співрозмовника (слухача) і поділяються на неформально-ввічливий (4-й) та формально-ввічливий (5-й) рівні.

Неформальні стилі				
Типи речень	1-й рівень	2-й рівень	3-й рівень	
<i>Розповідні</i>	읽어.	읽는다.	읽네.	Я читаю.
<i>Питальні</i>	읽어?	읽니?	읽나?	Ти читаєш?
<i>Спонукальні</i>	읽어.	읽어라.	읽게.	Читай!
<i>Гортативні</i>	읽어.	읽자.	읽세.	Читаймо!

Формальні стилі			
Типи речень	4-й рівень	5-й рівень	
<i>Розповідні</i>	읽어요.	읽습니다.	Я читаю.

<i>Питальні</i>	읽어요?	읽습니까?	Ти читаєш?
<i>Спонукальні</i>	읽어요.	읽으십시오.	Читай!
<i>Гортативні</i>	읽어요.	읽읍시다.	Читаймо!

Система заключних закінчень для різних стилів мовлення є значно ширшою ніж та, що представлена у таблиці. Загалом стильові заключні форми функціонують не настільки ж «механічно», як, скажімо, часові, оскільки для вживання того чи іншого закінчення слід враховувати низку чинників: вік та соціальний статус співрозмовника, ступінь знайомства з ним (близьке / віддалене), умови здійснення комунікації.

1.3. Еліптичний характер корейських речень

Еліптичними називаються речення, у яких випущено один або більше головних членів з огляду на те, що і за їхньої відсутності зміст речення залишається зрозумілим. Подібні речення є вкрай розповсюдженими у корейській мові. За умови, що сенс висловлювання залишатиметься зрозумілим (а, точніше, правильно зрозумілим), випускатися може майже будь-який член речення, окрім присудка. Наприклад, у питанні, адресованому безпосередньо співрозмовникові 어디 가요? «Куди йдете?», випущено відмінковий показник 예, що вказує на напрямок, а також підмет-особовий займенник 당신 «Ви». Випущення особових займенників взагалі є найрозповсюдженішим видом еліпсу. Якщо з контексту чи / та дієслівної форми зрозуміло, про кого саме йдеться, то вживання особового займенника (будь-якої особи, але особливо «я» / «ми» та «ти» / «ви») та навіть іменника-підмета сприймається носіями мови як надмірне та навіть неввічливе; відтак вживання особових займенників як таких у корейській мові можна вважати не обов'язковим, а факультативно-уточнюючим.

Речення взагалі може складатися з одного присудка. У таких випадках мається на увазі, що підметом виступає 1-ша особа: 먹었어요. «[Я] поїв».

Також у розмовній мові доволі часто (за умови збереження зрозумілості висловлювання) випускаються службові слова та морфеми на кшталт відмінкових показників 은 / 는 (називний тематичний відмінок), 이 / 가 (називний рематичний відмінок), 을 / 를 (родовий відмінок), 예 / 에게 (давальний відмінок) тощо, а також морфеми-показника множини ~들. Остання взагалі частіше вживається з живими іменниками і переважно у тих випадках, коли факт множинності не виражений іншими засобами (наприклад, числівником, словами на кшталт «багато» / «мало» тощо), але його потрібно

підкреслити, наголосити. Крім того, при перерахунку однорідних іменних членів речення ~들 може приєднуватися не до кожного з них, а лише до останнього (т.зв. репрезентативна множина): 방에 책상, 의자, 학생[들]이 있습니다 «У кімнаті є столи, стільці та студенти»*. Нарешті, на відміну від європейських мов, маркер множини ~들 може приєднуватися не лише до іменників та займенників, а й до прислівників (якщо речення не містить іменників чи займенників, а факт множинності виразити потрібно): 조용히[들] 해! «Поводьтеся тихо!».

1.4. Граматичні особливості іменників

Іменники у корейській мові не мають категорії граматичного роду та означеності / неозначеності (артиклів), натомість мають категорію відмінка, та, обмежено і факультативно, категорію однини / множини (виражається за допомогою суфіксів ~들, ~회 або ~마다 «кожен»: 사람[마다] «кожна людина», 밤[마다] «кожна ніч» тощо; речення 나는 책을 읽습니다. може перекладатися як однією («Я читаю *книжку*»), так і множиною («Я читаю *книжки*»), а вживання ~들 конкретизує множинність, робить на ній смисловий наголос: 나는 책[들]을 읽습니다. «Я читаю *книжки*»).

За необхідності підкреслення означеного характеру іменника вживаються вказівні займенники 이, 그, 저 (남자 «[якийсь / будь-який] чоловік» та 그 남자 «[саме цей/ той] чоловік»), а за необхідності вказівки на стать живого іменника – допоміжні іменники-означення 남자 «чоловік» та 여자 «жінка» або похідні від них префікси 남~ «чоловік» та 여~ «жінка» (남자 경찰관 «чоловік-поліцейський» та 여자 경찰관 «жінка-поліцейський»; 남선생 «учитель-чоловік» та 여선생 «учитель-жінка» тощо).

Зауважимо, що іменники-позначення більшості професій, а також саме слово 사람 «людина» за замовчуванням передбачають чоловічий рід, а отже не потребують конкретизації чоловічого роду, але натомість потребують конкретизації жіночого роду. Наприклад, під 그 사람 у 99% випадків мається на увазі саме «цей чоловік», а «ця жінка» – це вже 그 여자. Аналогічно, 회장 «президент; директор» за замовчуванням –

* Слід зазначити, що подібне вживання ~들 є характерним для мови Південної Кореї. У Північній Кореї ~들 використовується набагато ширше: по-перше, завжди, коли необхідно виразити множину (по аналогії з європейськими мовами, де маркери множини є обов'язковими), по-друге, як з живими, так і з неживими об'єктами і, по-третє, після кожного іменника, що потребує вираження множини: 방에 책상[들], 의자[들], 학생[들]이 있습니다 «У кімнаті є столи, стільці та студенти».

чоловік, а от жінка-президент чи жінка-директор потребує уточнення:
여자 회장.

1.5. Граматичні особливості дієслів

Дієсловами у корейській мові вважаються слова, що здатні самостійно виконувати функцію присудка. Такі слова у корейській мові поділяються на дієслова дії, якісні дієслова та дієслова-зв'язки.

- **дієслова дії**, які відповідають власне дієсловам української мови та позначають дію;
- **якісні (ад'єктивні) дієслова**, які позначають характеристику або ознаку предмета і відповідають українським прикметникам* (어렵다 «бути важким, бути складним», 많다 «бути численним, бути у великій кількості» тощо);
- **дієслова-зв'язки**, які виражають значення буття / небуття (이다 «бути», 아니다 «не бути»).

Дієслова не змінюються за особами та числами, але натомість змінюються за основами, утворюючи різні базові кореневі форми, від яких у свою чергу утворюються похідні форми часу, стану, способу тощо. Крім того, у низки дієслівних коренів при подальшому формоутворенні (наприклад, минулого часу, дієприкметникових чи атрибутивних форм тощо) відбуваються історичні чергування фонем, котрі полягають у повному випадінні або заміні останнього приголосного цих коренів на інший приголосний / голосний.

Присудки у корейській мові можуть бути заключними та незаклучними. Останні представлені різноманітними незаклучними (з'єднувальними, дієприслівниковими) граматичними формами, які використовуються у випадках, коли цей присудок не є останнім у реченні.

Аглютинативний характер морфології корейської мови зумовлює особливості формоутворення: кожен граматичний афікс (морфема) має лише одне граматичне значення (на відміну від флективних індоєвропейських мов на кшталт української чи англійської) і ці афікси (морфемі) додаються до кореня предиката один після одного, ніби «нализуючись» один на одний та передуючи закінченню-виразнику предикації. Наприклад:

* Прикметники як окремий клас слів у корейській мові відсутні, натомість існують якісні дієслова та ад'єктивні атрибутивні морфемі китайського походження на кшталт 대 (大) «великий», 소 (小) «маленький» тощо.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	xvi
Генетичні зв'язки та типологічна характеристика корейської мови.....	xviii
1. Загальні граматичні особливості корейської мови.....	1
1.1. Порядок слів та структура речення.....	1
1.2. Комунікативні типи речень та стилі мовлення.....	2
1.3. Еліптичний характер корейських речень.....	3
1.4. Граматичні особливості іменників.....	4
1.5. Граматичні особливості дієслів.....	5
1.6. Просте ускладнене речення.....	6
1.7. Складне речення.....	7
1.8. Лексико-граматичні засоби вираження ввічливості.....	8
1.9. Оноματοпоетична лексика.....	8
1.10. Стилiстичні синоніми <i>коюо</i> , <i>ханчао</i> та <i>верео</i>	10
1.11. Фонетико-граматичні стягнення морфем у розмовній мові.....	12
2. Іменники.....	15
2.1. Іменники-звертання та терміни спорідненості.....	15
2.2. Шанобливі та зневажливі іменники.....	20
2.3. Шанобливі префікси іменників.....	21
2.4. Іменникові суфікси ввічливості.....	21
2.5. Множина іменників.....	26
2.6. Залежні (несамостійні) іменники.....	29
2.6.1. 것 «1. річ, предмет, об'єкт; 2. справа; факт».....	29
2.6.2. 겸 (兼) «одночасно, водночас; разом».....	30
2.6.3. 곳 «місце».....	30
2.6.4. 김 «випадок; нагода, шанс».....	30
2.6.5. 놈 «тип, суб'єкт».....	31
2.6.6. 대로 «відповідність; співвіднесеність».....	31
2.6.7. 덕분 (德分) «милість, благодіяння; вдячність».....	31
2.6.8. 데 «місце».....	32
2.6.9. 동안 «проміжок часу».....	32
2.6.10. 둥 «вибір, альтернатива».....	33
2.6.11. 듯 «подібність, схожість; подоба».....	33
2.6.12. 때 «проміжок часу».....	33

2.6.13. 때문 «причина, підстава».....	33
2.6.14. 리 (里) «причина; привід».....	34
2.6.15. 무렵 «приблизний час».....	34
2.6.16. 바 «1. [та сама] річ, [той самий] предмет, [той самий] об'єкт; 2. [та сама] справа; [той самий] факт».....	34
2.6.17. 분 «персона, особа».....	34
2.6.18. 뿐 «всього лише, тільки».....	35
2.6.19. 수 «можливість, здатність».....	35
2.6.20. 적 «випадок, нагода».....	35
2.6.21. 출 «1. спосіб; 2. факт; 3. вміння».....	35
2.6.22. 중 (中) / 도중 (途中) «центр; середина».....	35
2.6.23. 지 «з того часу, як...».....	36
2.6.24. 쪽 «сторона; напрямок».....	36
2.6.25. 채 «у такому ж стані, у такому ж положенні».....	37
2.7. Субстантивні форми дієслів.....	37
2.7.1. Субстантивна форма дієслів на ~이.....	38
2.7.2. Субстантивна форма дієслів на ~개 / ~게.....	38
2.7.3. Субстантивна форма дієслів на ~기.....	38
2.7.3.1. Стійкі граматичні конструкції із субстантивною формою дієслів на ~기.....	40
2.7.3.1.1. ~기(가) 그지 없다 «дуже», «вкрай».....	40
2.7.3.1.2. ~기 나름이다 «у залежності / залежно від...».....	40
2.7.3.1.3. ~기 때문(에) «оскільки...», «через те, що...».....	41
2.7.3.1.4. ~기 / ~게 마련이다 «обов'язково», «неодмінно».....	42
2.7.3.1.5. ~기 시작하다 «починати».....	42
2.7.3.1.6. ~기 십상이다 «[дуже] легко / просто», «природно / очікувано, що...».....	43
2.7.3.1.7. ~기 위하다 «(за)для того, щоб...», «для / заради...».....	43
2.7.3.1.8. ~기 일쑤이다 «вічно», «постійно», «завжди», «весь час».....	44
2.7.3.1.9. ~기 전 «перед тим / до того, як...».....	45
2.7.3.1.10. ~기 짝이 없다 «вкрай», «неймовірно», «жахливо».....	45
2.7.3.1.11. ~기나 하다 «лише».....	46
2.7.3.1.12. ~기는 «[та] де там...», «зовсім не...».....	46
2.7.3.1.13. ~기는 하다 «дійсно», «насправді».....	46
2.7.3.1.14. ~기(는) 커녕 «не те що не..., а й навіть не...».....	47

2.7.3.1.15. ~기도 하다 «також», «теж».....	47
2.7.3.1.16. ~기만 하다 «тільки», «лише», «виключно».....	48
2.7.3.1.17. ~기로 하다 «вирішити (з)робити».....	48
2.7.3.1.18. ~기로 되다 «планувати(ся)», «бути запланованим», «очікувати(ся)».....	49
2.7.3.1.19. ~기로서니 «як би не...».....	50
2.7.3.1.20. ~기를 / 길 바라다 «сподіватися, що...».....	50
2.7.3.1.21. ~기에 «тому [і]...».....	51
2.7.3.1.22. ~기에 따라 «у залежності / залежно від того, що / як...».....	51
2.7.3.1.23. ~기야 «хоч і..., але...».....	51
2.7.3. Субстантивна форма дієслів на ~ㅁ / ~음.....	52
2.7.5. Аналітична субстантивна форма дієслів на ~는 것.....	55
3. Займенники.....	57
3.1. Особові займенники.....	57
3.1.1. Особові займенники 1-ї особи.....	58
3.1.2. Особові займенники 2-ї особи.....	60
3.1.3. Особові займенники 3-ї особи.....	64
3.1.4. Зворотні займенники.....	69
3.2. Вказівні займенники.....	69
3.2.1. Вказівні предметні займенники.....	71
3.2.2. Об'єктно-вказівні займенники.....	72
3.2.3. Вказівні означально-присвійні займенники.....	73
3.2.4. Вказівні локативні займенники.....	74
3.2.4.1. Займенники місця.....	74
3.2.4.2. Займенники напрямку.....	75
3.2.4.3. Граматичні особливості вказівних локативних займенників.....	75
3.3. Неозначено-питальні займенники.....	76
3.3.1. Особові неозначено-питальні займенники.....	76
3.3.2. Предметні неозначено-питальні займенники.....	77
3.3.3. Локативні неозначено-питальні займенники.....	77
3.3.4. Вказівні неозначено-питальні займенники.....	79
3.3.5. Означальні неозначено-питальні займенники.....	79
3.3.6. Каузальні неозначено-питальні займенники.....	80
3.3.7. Адвербіальні неозначено-питальні займенники.....	81
3.3.7.1. Адвербіальні неозначено-питальні займенники способу дії.....	81

3.3.7.2. Адвербіальні неозначено-питальні займенники часу.....	82
3.3.8. Кількісні неозначено-питальні займенники.....	82
3.3.9. Похідні неозначено-питальні займенники.....	83
3.4. Заперечні займенники.....	87
3.5. Займенникові дієслова.....	88
3.5.1. Займенникові дієслова дії.....	89
3.5.2. Займенникові якісні дієслова.....	89
3.5.3. Граматичні особливості займенникових дієслів.....	90
3.6. Займенникові прислівники.....	91
3.7. Афіксальні займенникові морфеми.....	93
4. Числівники.....	94
4.1. Власне корейські числівники.....	95
4.2. Числівники китайського походження.....	97
4.3. Арабські цифри на письмі.....	100
4.4. Синтаксичні функції числівникових сполучень.....	100
4.5. Ієрогліфи-течжа.....	102
4.6. Дроби.....	103
4.7. Вимовляння номерів телефонів, банківських рахунків, шифрів, цифрових кодів тощо.....	104
4.8. Порядкові числівники.....	104
4.9. Приблизна лічба.....	105
4.10. Рахівні суфікси.....	106
4.11. Похідні числові сполучення.....	109
4.12. Позначення часових відрізків.....	110
5. Прислівники.....	115
5.1. Морфологічна класифікація прислівників.....	115
5.2. Семантико-функціональна класифікація прислівників.....	120
5.2.1. Прислівники способу дії.....	120
5.2.2. Прислівники міри-ступеня.....	120
5.2.3. Модальні прислівники.....	121
5.2.4. Кількісні прислівники.....	123
5.2.5. Прислівники часу.....	124
5.2.5.1. Темпоральні іменні прислівники.....	124
5.2.6. Прислівники предикації.....	126
5.2.7. Сполучні прислівники.....	127

5.3. Части після прислівників.....	128
6. Части.....	129
6.1. Відмінкові показники.....	129
6.1.1. Називний тематичний відмінок: показник 은 / 는.....	131
6.1.2. Називний рематичний відмінок: показник 이 / 가.....	132
6.1.3. Порівняння 은 / 는 та 이 / 가.....	135
6.1.4. Композитні відмінкові показники.....	138
6.1.5. Родовий відмінок: показник 의.....	139
6.1.6. Знахідний відмінок: показник 을 / 를.....	142
6.1.7. Давальний відмінок: показники 에 게 та 에.....	143
6.1.7.1. Давальний відмінок живих об'єктів.....	144
6.1.7.2. Давальний відмінок неживих об'єктів.....	146
6.1.7.3. Особливості вживання давального відмінка з живими та неживими об'єктами.....	149
6.1.8. Місцевий відмінок: показники 에 게서 та 에서.....	150
6.1.8.1. Місцевий відмінок живих об'єктів.....	150
6.1.8.2. Місцевий відмінок неживих об'єктів.....	151
6.1.9. Різниця між 에서 та 에 при позначенні місця.....	154
6.1.10. Орудний відмінок: показник 으로 / 로.....	155
6.1.11. Різниця між 에 та 으로 / 로 при позначенні напрямку руху чи дії.....	159
6.1.12. Сполучний відмінок: показник 과 / 와.....	160
6.1.13. Відкладний відмінок: показник 부터.....	163
6.1.14. Порівняльний відмінок: показник 보다.....	164
6.1.14.1. Порівняльні конструкції.....	165
6.1.15. Граничний відмінок: показник 까지.....	168
6.1.16. Кличний відмінок: показник 아 / 야.....	169
6.1.17. Подвійні відмінки.....	170
6.1.17.1. Подвійні відмінки з кінцевим називним рематичним.....	172
6.1.17.2. Подвійні відмінки з кінцевим родовим.....	172
6.1.17.3. Подвійні відмінки з кінцевим знахідним.....	172
6.1.17.4. Подвійні відмінки з кінцевим місцевим.....	173
6.1.17.5. Подвійні відмінки з кінцевим орудним.....	174
6.1.17.6. Подвійні відмінки з кінцевим сполучним.....	174
6.1.18. Регіональні та діалектні відмінності у вживання відмінкових показників.....	174

6.2. Власне частки.....	175
6.2.1. (으)로 하여금.....	175
6.2.2. 에다(가) «в, на».....	175
6.2.3. 이야 / 야 «що ж до / що стосується...».....	176
6.2.4. 이야말로 / 야말로 «1. дійсно, насправді; 2. саме».....	177
6.2.5. 까지 «1. а також; 2. і навіть».....	177
6.2.6. 만 «тільки, лише».....	178
6.2.7. 뿐 «тільки, лише».....	178
6.2.8. 은 / 는 «щодо / що стосується...».....	179
6.2.9. 밖에 «крім, за винятком».....	180
6.2.10. 서건 «навіть».....	181
6.2.11. 따름 «всього лише».....	181
6.2.12. 다만 «тільки, лише».....	182
6.2.13. 르랑 / 일랑 «хоч би, хоча б».....	182
6.2.14. 도 «також, теж».....	182
6.2.15.조차 «навіть».....	183
6.2.16. 마저 «[і] навіть».....	184
6.2.17. 커녕 «яке там; куди там; не те що [б і навіть]».....	184
6.2.18. 마다 «кожен, кожний».....	185
6.2.19. 씩 «по...».....	185
6.2.20. 쯔 «приблизно, близько».....	186
6.2.21. 둥 «або, чи».....	186
6.2.22. 라도 / 이라도 «коли / якщо вже [так]».....	187
6.2.23.나마 / 이나마 «навіть [і]; втім, проте».....	187
6.2.24.치고 «як на / для...».....	187
6.2.25. 다(가) «[саме...і ніщо інше / ніхто інший]».....	187
6.2.26. 따라 «1. незвично, нетипово; 2. згідно з...; залежно від...».....	188
6.2.27. 대로 «відповідно до...; згідно з...».....	188
6.2.28. 나 / 이나 «1. приблизно, близько; 2. навіть; цілих...; 3. чи, або».....	189
6.2.29. 처럼 «як; немов; подібно [до...]».....	190
6.2.30. 같이 «як; немов; ніби».....	191
6.2.31. 만큼 «так / такий самий / настільки [ж], як / що і...».....	191
6.2.32. 더 «ще, ще більше» / 덜 «[ще] менше».....	192
6.2.33. 보다 «у порівнянні / порівняно з...».....	192
7. Післяйменники.....	194

7.1. Відіменні післяйменники.....	194
7.2. Віддієслівні післяйменники.....	198
7.2.1. Керування віддієслівних післяйменників.....	200
7.3. Власне післяйменники.....	204
7.4. Післяйменники, що посилюють відмінкове значення.....	207
8. Сполучники.....	209
8.1. Класифікація сполучників.....	209
8.2. Власне сполучники.....	210
8.2.1. Сполучники, що з'єднують іменні частини мови.....	210
8.2.2. Сполучники, що позначають логіко-синтаксичні відносини між реченнями.....	211
8.3. Сполучні слова.....	213
8.3.1. Сполучні слова, що вводять підрядні речення часу.....	213
8.3.2. Сполучні слова, що вводять інші типи підрядних речень.....	215
8.4. До питання про сполучникову функцію суфікса ~적(的).....	217
9. Дієслова.....	219
9.1. Перехідні та неперехідні дієслова.....	219
9.2. Дієслова дії та якісні дієслова.....	221
9.3. Складені дієслова китайського походження на 하다.....	223
9.4. Заперечні дієслова.....	224
9.5. Дієслово-зв'язка 이다.....	224
9.6. Основи дієслів.....	226
9.6.1. 1-ша основа.....	227
9.6.2. 2-га основа.....	227
9.6.3. 3-тя основа.....	228
9.6.4. 4-та основа.....	230
9.7. Історичні чергування у дієслівних коренях.....	230
9.7.1. Історичне чергування «ㄷ – нульова морфема».....	231
9.7.2. Історичне чергування «ㄹ – ㄹㄹ».....	232
9.7.3. Історичне чергування «ㅍ – нульова морфема».....	232
9.7.4. Історичне чергування «ㅂ – 우 – 와 / 워».....	233
9.7.5. Історичне чергування «ㅅ – нульова морфема».....	234
9.7.6. Історичне чергування «ㅈ – ㅉ».....	235
9.7.7. Історичне чергування «ㅇ – нульова морфема».....	235
9.8. Морфофонематичне стягнення голосних у дієслівних коренях.....	235

9.9. Приєднання дієслівних закінчень.....	236
10. Заперечні форми дієслів.....	240
10.1. Короткі заперечні форми на 안 та на 못.....	240
10.2. Довгі заперечні форми на ~지 않다 та на ~지 못하다.....	241
10.3. Модальна імперативна заперечна форма на ~지 말다.....	243
10.4. Прислівники, що вимагають заперечного присудка.....	244
10.5. Заперечна форма на ~(으)르 쓰냐.....	245
11. Стили мовлення (рівні ввічливості).....	246
11.1. Формально-ввічливий стиль.....	247
11.2. Неформально-ввічливий стиль.....	250
11.3. Напівформальні присудкові форми.....	252
11.4. Фамільярний стиль.....	254
11.5. Інформативний стиль.....	254
11.6. Дружній стиль.....	259
12. Опосередкована ввічливість.....	262
12.1. Суб'єктна ввічливість.....	262
12.1.1. Дієслівний інфікс ввічливості ~(으)시~.....	262
12.1.2. Шаноблива відмінкова морфема 께서.....	265
12.2. Об'єктна ввічливість.....	266
12.2.1. Скромні / самозневажливі дієслова.....	266
12.2.2. Скромна / самозневажлива відмінкова морфема 께.....	267
12.2.3. Шанобливі іменники.....	267
12.3. Взаємозв'язок безпосередньої та опосередкованої ввічливості.....	267
13. Видо-часові форми дієслів.....	269
13.1. Форма теперішнього часу.....	269
13.2. Форми минулого часу.....	270
13.2.1. Проста форма минулого часу.....	270
13.2.2. Композитна форма минулого часу.....	272
13.2.3. Евіденційна форма минулого часу.....	274
13.3. Форми майбутнього часу.....	276
13.3.1. Форма майбутнього часу на ~겠~.....	277
13.3.2. Форма майбутнього часу на ~(으)르 것이다.....	278
13.3.3. Форма майбутнього часу на ~(으)르 게(요).....	280
13.3.4. Форма майбутнього часу на ~(으)려(고) 하다.....	280

13.3.5. Семантичні особливості форм майбутнього часу у корейській мові.....	282
13.4. Форми тривалого виду.....	283
13.4.1. Форма тривалого виду на ~아 / ~어 / ~여 있다 (계시다).....	283
13.4.2. Форма тривалого виду на ~고 있다 (계시다).....	284
14. Похідні дієслівні форми: пасивні, каузативні та процесивні.....	288
14.1. Пасивні форми дієслів.....	288
14.1.1. Інфіксальні пасивні форми.....	288
14.1.2. Композитні пасивні форми.....	291
14.1.3. Аналітичні пасивні форми.....	292
14.1.4. Синтетичні пасивні форми.....	294
14.2. Каузативні форми дієслів.....	295
14.2.1. Інфіксальні каузативні форми.....	296
14.2.2. Синтетичні каузативні форми.....	300
14.2.3. Аналітичні каузативні форми.....	301
14.2.4. Композитні каузативні форми.....	301
14.3. Процесивні форми дієслів.....	301
14.3.1. Процесивні форми дієслів на ~지다.....	301
14.3.2. Процесивні форми дієслів на ~하다.....	302
15. Конструкції з допоміжними дієсловами.....	304
15.1. Конструкції, що утворюються приєднанням до форми 3-ї основи.....	304
15.1.1. ~아 / ~어 / ~여 가다.....	304
15.1.2. ~아 / ~어 / ~여 오다.....	304
15.1.3. ~아 / ~어 / ~여 내다.....	305
15.1.4. ~아 / ~어 / ~여 놓다.....	305
15.1.5. ~아 / ~어 / ~여 두다.....	306
15.1.6. ~아 / ~어 / ~여 대다.....	307
15.1.7. ~아 / ~어 / ~여 버리다.....	307
15.1.8. ~아 / ~어 / ~여 보다.....	308
15.1.9. ~아 / ~어 / ~여 보이다.....	309
15.1.10. ~아 / ~어 / ~여 빠지다.....	309
15.1.11. ~아 / ~어 / ~여 쌓다.....	309
15.1.12. ~아 / ~어 / ~여 주다.....	310
15.1.13. ~아 / ~어 / ~여 치우다.....	311
15.2. Конструкції, що утворюються приєднанням до форми із закінченням ~다.....	311

15.2.1. ~다 보니(까).....	311
15.2.2. ~아 / 어 / 여다 주다.....	312
15.3. Конструкції, що утворюються приєднанням до форми із закінченням ~고.....	312
15.3.1. ~고 나다.....	312
15.3.2. ~고 말다.....	313
15.3.3. ~고 보다.....	314
15.3.4. ~고 싶다.....	314
15.4. Конструкції, що утворюються приєднанням до форми із закінченням ~(으)르까.....	314
15.4.1. ~(으)르까 보다.....	315
15.4.2. ~(으)르까 싶다.....	315
15.4.3. ~(으)르까 하다.....	316
15.5. Конструкції, що утворюються приєднанням до форми із закінченням ~나 / ~(으)는가.....	316
15.5.1. ~나 / ~(으)는가 보다.....	317
15.5.2. ~나 / ~(으)는가 싶다.....	317
15.6. Конструкції, що утворюються приєднанням до форми із закінченням ~게.....	317
15.6.1. ~게 되다.....	317
15.6.2. ~게 보인다.....	318
15.7. Конструкція, що утворюється приєднанням до форми із закінченням ~아야 / ~어야 / ~여야.....	318
16. Підрядні незаклучні форми дієслів.....	320
16.1. Причинно-наслідкові незаклучні форми.....	320
16.1.1. Форма на ~아서 / ~어서 / ~여서.....	320
16.1.2. Форма на ~아 / ~어 / ~여.....	323
16.1.3. Форма на ~(으)니(까).....	324
16.1.4. Форма на ~(으)르 테니(까).....	327
16.1.5. Форма на ~(으)므로.....	328
16.1.6. Форма на ~길래.....	328
16.1.7. Форма на ~느라(고).....	329
16.1.8. Форма на ~더니 (~았 / 었 / 었더니).....	330
16.1.9. Форма на ~(으)리라.....	331
16.2. Протиставні (контрастивні) незаклучні форми.....	331
16.2.1. Уступна форма на ~지만.....	331
16.2.2. Форма на ~(으)나 마나.....	333

16.2.3. Форма на ~(으)나.....	333
16.2.4. Форма на ~(으)되.....	334
16.2.5. Форма на ~아도 / ~어도 / ~여도.....	334
16.2.5.1. Конструкція дозволу ~아도 / ~어도 / ~여도 되다.....	335
16.2.5.2. Конструкція відсутності потреби чи необхідності ~지 않아도 되다 / 좋다 / 괜찮다.....	336
16.2.5.3. Прислівникове використання форми на ~아도 / ~어도 / ~여도.....	336
16.2.6. Форма на ~더라도.....	337
16.2.7. Форма на ~고도.....	337
16.2.8. Форма на ~아서라도 / ~어서라도 / ~여서라도.....	337
16.2.9. Форма на ~(으)ㄴ들.....	338
16.2.10. Форма на ~(으)리지라도.....	338
16.2.11. Форма на ~(으)리지언정.....	338
16.2.12. Форма на ~(으)리망정.....	339
16.2.13. Форма на ~거늘.....	339
16.2.14. Форма на ~느니.....	339
16.2.15. Форма на ~아 봤자 / ~어 봤자 / ~여 봤자.....	340
16.3. Однорідні (послідовні) незаклучні форми.....	340
16.3.1. Форма на ~고.....	340
16.3.2. Форма на ~고서.....	342
16.3.3. Форма на ~아 / ~어 / ~여 가지고.....	343
16.3.4. Форма на ~거니와.....	344
16.3.5. Форма на ~(으)면서.....	344
16.3.6. Форма на ~(으)며.....	345
16.3.7. Форма на ~자(마자).....	345
16.3.8. Форма на ~다(가).....	346
16.3.9. Форма на ~(으)ㄴ / ~는데.....	349
16.3.10. Форма на ~(으)ㄴ데.....	352
16.3.11. Форма на ~(으)ㄴ세라.....	353
16.4. Розділово-альтернативні незаклучні форми.....	353
16.4.1. Форма на ~거나.....	353
16.4.2. Форма на ~든지.....	354
16.4.3. Опосередкована питальна форма на ~(으)ㄴ / ~는지.....	355
16.4.4. Опосередкована питальна форма на ~(으)ㄴ지.....	357
16.4.5. Композитна форма на ~(으)ㄴ라 말라 (하다).....	357

16.5. Умовні незаклучні форми.....	358
16.5.1. Форма на ~(으)면.....	358
16.5.1.1. Конструкція (~았 / 었 / 었으)면 좋다.....	359
16.5.1.2. Конструкція ~(으)면 고맙겠다.....	359
16.5.1.3. Конструкція (~았 / 었 / 었으)면 하다.....	360
16.5.1.4. Конструкція ~(으)면 되다.....	360
16.5.2. Форма на ~다면 / ~라면.....	361
16.5.3. Форма на ~(으)려면.....	361
16.5.4. Форма на ~다(가) 보면.....	362
16.5.5. Форма на ~았 / 었 / 었더라면.....	362
16.5.6. Форма на ~거든.....	362
16.5.7. Форма на ~아야 / ~어야 / ~여야.....	363
16.5.7.1. Конструкція ~아야 / ~어야 / ~여야 되다 / 하다.....	363
16.5.8. Форма на ~아서야 / ~어서야 / ~여서야.....	364
16.5.9. Форма на ~(으)면~(으)리수록.....	364
16.6. Каузативні незаклучні форми.....	365
16.6.1. Форма на ~게.....	365
16.6.2. Форма на ~게끔.....	365
16.6.3. Форма на ~도록.....	366
16.7. Інтентивні незаклучні форми.....	366
16.7.1. Форма на ~(으)러.....	367
16.7.2. Форма на ~(으)려(고).....	367
16.7.3. Форма на ~고자.....	368
16.8. Порівняльні незаклучні форми.....	369
16.8.1. Форма на ~듯이.....	369
16.8.2. Форма на ~다시피.....	369
17. Атрибутивні форми дієслів.....	371
17.1. Атрибутивна форма майбутнього часу на ~(으)리.....	372
17.2. Атрибутивна форма теперішнього часу на ~는.....	372
17.3. Атрибутивна форма минулого часу на ~ㄴ / ~은.....	373
17.4. Атрибутивна форма ретроспективного минулого часу на ~던.....	374
17.5. Атрибутивна форма майбутнього в минулому на ~았 / 었 / 었을.....	375
17.6. Атрибутивна форма ретроспективного претерітуму на ~았 / 었 / 었던.....	375
17.7. Заперечення при атрибутивних формах.....	376

17.8. Стейкі граматичні конструкції з атрибутивними формами.....	376
17.8.1. Конструкція «атрибутивна форма + 것».....	376
17.8.2. Конструкція «атрибутивна форма + 것 같다».....	377
17.8.3. Конструкція ~(으)리 겐.....	378
17.8.4. Конструкція ~(으)리 계획이다.....	379
17.8.5. Конструкція ~ㄴ / ~은 / ~는 김에.....	379
17.8.6. Конструкція ~는 / ~던 길(에 / 이다).....	379
17.8.7. Конструкція ~ㄴ / ~은 다음(에) / 뒤(에) / 후(에).....	380
17.8.8. Конструкція ~ㄴ / ~은 / ~는 대로.....	380
17.8.9. Конструкція ~는 동안에 / 사이에.....	380
17.8.10. Конструкція ~(으)리 / ~ㄴ / ~은 / ~는 등.....	381
17.8.11. Конструкція ~(으)리 / ~ㄴ / ~은 / ~는 듯.....	381
17.8.12. Конструкція ~(으)리 / ~ㄴ / ~은 / ~는 듯하다 / 듯 싶다.....	382
17.8.13. Конструкція ~(으)리 때.....	382
17.8.14. Конструкція ~(으)리 / ~았 / 었 / 었을 리 없다.....	382
17.8.15. Конструкція ~(으)리 만하다.....	383
17.8.16. Конструкція ~(으)리 / ~ㄴ / ~은 / ~는 모양이다.....	383
17.8.17. Конструкція ~(으)리 바에(는 / 야).....	383
17.8.18. Конструкція ~ㄴ / ~은 / ~는 바람에.....	384
17.8.19. Конструкція ~ㄴ / ~은 / ~는 반면(에).....	384
17.8.20. Конструкція ~(으)리 뻔하다.....	384
17.8.21. Конструкція ~(으)리 뻔.....	385
17.8.22. Конструкція ~(으)리 수 있다 / 없다.....	386
17.8.23. Конструкція ~ㄴ / ~은 / ~는 이상(에 / 에는).....	387
17.8.24. Конструкція ~ㄴ / ~은 / ~는 일이 / 적이 있다 / 없다.....	387
17.8.25. Конструкція ~(으)리 정도로.....	388
17.8.26. Конструкція ~(으)리 / ~ㄴ / ~은 / ~는 줄 알다 / 모른다.....	388
17.8.27. Конструкція ~는 중에 / 도중에.....	389
17.8.28. Конструкція ~는 중이다.....	389
17.8.29. Конструкція ~ㄴ / ~은 지.....	390
17.8.30. Конструкція ~ㄴ / ~은 채(로).....	390
17.8.31. Конструкція ~는 / ~ㄴ / ~은 척하다.....	391
17.8.32. Конструкція ~ㄴ / ~은 / ~는 통에.....	391
17.8.33. Конструкція ~ㄴ / ~은 / ~는 한.....	392

18. Модально-експресивні заключні кінцівки.....	393
18.1. ~고 말고 «звісно [ж], звичайно [ж]».....	393
18.2. ~거든 «бо [ж]; [це] тому / через те, що...».....	394
18.3. ~나 / ~(으)ㄴ가 «[a] хіба [ж]...?».....	395
18.4. Окличні кінцівки ~(는)군, ~(는)구나, ~(는)구만 / ~(는)구먼.....	395
18.5. Оклична кінцівка ~네.....	396
18.6. ~(ㄴ)담 «... , чорт забирай, ...?!».....	397
18.7. ~(으)르걸.....	397
18.8. ~(으)르 게.....	398
18.9. Модально-питальна кінцівка ~(으)르까.....	398
18.10. ~(으)르 래 «хотів би (з)робити».....	400
18.11. ~(으)르 텐데 «[я] боюся, що...».....	400
18.12. ~(으)런마는.....	401
18.13. ~(으)럼 / ~(으)려무나.....	401
18.14. ~(으)마.....	402
18.15. ~잖아 «Ви ж знаєте / ти ж знаєш, що...».....	402
18.16. ~지.....	403
19. Цитаційні форми.....	406
19.1. Пряма мова.....	406
19.2. Непряма мова.....	407
19.2.1. Розповідна форма непрямої мови.....	408
19.2.2. Питальна форма непрямої мови.....	409
19.2.3. Гортативна форма непрямої мови.....	411
19.2.4. Імперативна форма непрямої мови.....	411
19.2.4.1. Дієслово 주다 «давати» у імперативній формі непрямої мови.....	412
19.2.5. Цитаційні дієслова.....	413
19.2.6. Стягнені варіанти форм непрямої мови.....	416
19.2.6.1. Стягнена форма 1 (~다고, ~냐고, ~자고, ~라고).....	416
19.2.6.2. Стягнена форма 2 (~대, ~내, ~래, ~제).....	417
19.2.7. Граматичні конструкції з формами непрямої мови.....	419
19.2.7.1. ~다니(까) / ~냐니(까) / ~자니(까) / ~라니(까).....	419
19.2.7.2. ~다면서(요) / ~라면서(요).....	419
19.2.7.3. ~다는데 / ~라는데.....	420
19.2.7.4. ~(이)라는.....	420

19.2.7.5. ~단 / ~난 / ~잔 / ~란 말이다.....	421
20. Службові слова.....	422
20.1. Ад’єктивні модифікатори.....	422
20.2. Словотворчі префікси.....	424
20.2.1. Префікси китайського походження.....	424
20.2.2. Питомо корейські префікси.....	428
20.3. Суфікси.....	431
20.3.1. Формотворчі суфікси.....	431
20.3.1.1. Суфікс 곧 / 군.....	431
20.3.1.2. Суфікс (으)락.....	432
20.3.2. Словотворчі іменникові суфікси.....	432
20.3.2.1. Питомо корейські словотворчі іменникові суфікси.....	433
20.3.2.2. Словотворчі іменникові суфікси китайського походження.....	435
20.3.3. Словотворчі адвербіальні суфікси.....	439
20.3.4. Словотворчі дієслівні суфікси.....	439
20.3.5. Словотворчий ад’єктивний суфікс ~적(的).....	442
ДОДАТОК: Відмінності між літературним стандартом корейської мови у Республіці Корея та КНДР.....	444
§ 1. «Стандартна мова» Республіки Корея та «культурна мова» КНДР.....	444
§ 2. Фонетичні відмінності «культурної мови» від «стандартної мови».....	446
§ 3. Орфографічні відмінності «культурної мови» від «стандартної мови».....	447
§ 4. Граматичні відмінності «культурної мови» від «стандартної мови».....	452
§ 5. Лексичні відмінності «культурної мови» від «стандартної мови».....	457
§ 6. Стилiстичні відмінності «культурної мови» від «стандартної мови».....	462